

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2020. március 12.
(OR. en)

Intézményközi referenciaszám:
2018/0169(COD)

15301/19
ADD 1

ENV 1046
SAN 528
CONSOM 341
AGRI 631
CODEC 1803

TERVEZET – A TANÁCS INDOKOLÁSA

Tárgy: A Tanács első olvasatban kialakított álláspontja a víz újrafelhasználására vonatkozó minimumkövetelményekről szóló európai parlamenti és tanácsi rendelet elfogadása céljából

– Tervezet – A Tanács indokolása

I. BEVEZETÉS

A Bizottság 2018. május 28-án elfogadta a víz újrafelhasználására vonatkozó minimumkövetelményekről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre (a víz-újrafelhasználásról szóló rendelet) irányuló jogalkotási javaslatát (9498/18 + ADD 1–6).

Az Európai Parlament 2019. február 12-én elfogadta a bizottsági javaslatról az első olvasat során kialakított véleményét (6427/19).

A Tanács a 2019. június 26-i ülésén általános megközelítést (10278/19) fogadott el a Bizottság javaslatáról, felhatalmazva az elnökséget az Európai Parlamenttel folytatandó tárgyalásokra.

Az intézmények három alkalommal tartottak háromoldalú egyeztető ülést, 2019. október 10-én, november 12-én és december 2-án. Az egyeztető ülésekkel párhuzamosan több háromoldalú technikai egyeztetés is zajlott.

A szöveg megállapodás céljából történő elemzését követően az Állandó Képviselők Bizottsága 2019. december 18-án jóváhagyta a háromoldalú egyeztetések eredményeként létrejött végső kompromisszumos szöveget (14944/19 + COR 1). Az újraszámozott rendelkezéseket tartalmazó, jóváhagyott szöveget ugyanazon a napon a 15254/19 + COR 1 dokumentum MELLÉKLETEKÉNT továbbították.

Az Európai Parlament Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Bizottsága (ENVI) 2020. január 21-én jóváhagyta a szöveget. Ezt követően az ENVI bizottság elnöke ugyanazon a napon levelet küldött az Állandó Képviselők Bizottsága elnökének, amelyben jelezte, hogy – a jogász-nyelvész szakértők általi ellenőrzés függvényében – javasolni fogja az ENVI bizottságnak és a plenáris ülésnek, hogy módosítások nélkül fogadják el a Tanács álláspontját.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2018. december 12-én fogadta el a javaslatra vonatkozó véleményét¹. A Régiók Bizottsága 2018. december 6-án fogadta el véleményét².

II. CÉL

E rendelet célja biztosítani, hogy a visszanyert víz biztonságosan felhasználható legyen mezőgazdasági öntözés céljára, és ezáltal garantálni a környezet, valamint az emberi és az állati egészség magas szintű védelmét, előmozdítani a körforgásos gazdaságot, támogatni az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, továbbá hozzájárulni a vízhiány és a vízhiányból fakadóan a vízkészletekre nehezedő teher Unió-szerte koordinált módon történő kezeléséhez, és ezáltal a belső piac hatékony működéséhez is.

III. A TANÁCS ELSŐ OLVASATBAN ELFOGADOTT ÁLLÁSPONTJÁNAK ELEMZÉSE

Általános megjegyzések

A víz-újrafelhasználásról szóló rendelettel kapcsolatos megállapodás céljából a Tanács és az Európai Parlament képviselői nem hivatalos háromoldalú egyeztetéseket folytattak, hogy közelítsék álláspontjaikat. A rendelettel kapcsolatos, első olvasatban kialakított tanácsi álláspont szövege teljes mértékben tükrözi a két társjogalkotó között az Európai Bizottság közreműködésével létrejött kompromisszumot.

¹ HL C 110., 2019.3.22., 94. o.

² HL C 86., 2019.3.7., 353. o.

A Tanács és az Európai Parlament egyetért a víz-újrafelhasználásról szóló rendelet célkitűzéseivel. Mindezek alapján az utolsó háromoldalú egyeztetés során a Tanács és a Parlament a különböző álláspontok közötti egyensúlyt tükröző megegyezésre jutott a rendelet szövegéről. Egyrészről a Tanács a felesleges adminisztratív terhek elkerülése érdekében egyértelműen meg kívánta határozni a rendelet hatályát, és kellő mozgásteret kívánt biztosítani mind a víz-újrafelhasználással mezőgazdasági öntözést végző, mind pedig a víz-újrafelhasználást ilyen célra nem alkalmazó tagállamok számára. Másrészről a Parlament fokozni kívánta a víz-újrafelhasználásra vonatkozó szabályok harmonizációját az Unión belül, többek között a vízminőségre és az ellenőrzésre vonatkozó minimumkövetelmények meghatározása révén.

Főbb kérdések

A 2019. december 2-i háromoldalú egyeztetés során elért megállapodás több fő kérdést illetően is a Tanács és a Parlament álláspontjának közeledését jelzi.

Hatály

A Tanács és a Parlament egyetért abban, hogy a vízminőségre és az ellenőrzésre vonatkozóan a rendeletben előírt minimumkövetelményeknek csak a kezelt települési szennyvíz mezőgazdasági öntözés céljára való felhasználására kell vonatkozniuk. Elismerve ugyanakkor, hogy a visszanyert víz mezőgazdasági öntözéstől eltérő célokra való újrafelhasználása nagy lehetőségeket rejt magában, a rendelet I. melléklete úgy rendelkezik, hogy a környezet és az egészség területére vonatkozó uniós jogszabályok sérelme nélkül a tagállamok egyéb célokra is felhasználhatják a visszanyert vizet, például ipari, rekreációs és környezetvédelmi célokra.

Mindemellett a Tanács első olvasatban kialakított álláspontja a 2. cikk (2) bekezdésében mérlegelési záradékot tartalmaz, amelynek értelmében a tagállamok úgy dönthetnek, hogy egy vagy több vízgyűjtő kerületükben vagy annak részein nem helyénvaló a vizet mezőgazdasági öntözés céljából újrafelhasználni. Ennek köszönhetően a víz-újrafelhasználást nem alkalmazó tagállamok elkerülhetik a felesleges adminisztratív terheket, így például az engedélyezéshez szükséges igazgatási infrastruktúra létrehozásának költségeit.

A mérlegelési záradék ezzel egyidejűleg részletes szabályokat is meghatároz annak biztosítása érdekében, hogy a tagállamok döntésüket kellően megindokolják és továbbítsák a Bizottságnak, valamint szükség szerint, de legalább hatévente felülvizsgálják azt. Ezenfelül a 10. cikk (3) bekezdése kötelezi a tagállamokat, hogy határozataikat online vagy más módon tegyék nyilvánosan elérhetővé. Ezenfelül a (7) preambulumbekkezdésben foglaltak szerint a rendelet célja elősegíteni a víz mezőgazdasági öntözési célú újrafelhasználásának elterjedését minden olyan esetben, ahol ez megfelelő és költséghatékony. A preambulumbekkezdés szövege arra is rámutat, hogy a rendeletnek kellően rugalmasnak kell lennie ahhoz, hogy a mezőgazdasági öntözés céljára víz-újrafelhasználást nem alkalmazó tagállamok számára biztosítsa, hogy csak akkor kelljen alkalmazniuk a rendelet szabályait, ha egy későbbi időpontban a víz-újrafelhasználás bevezetése mellett döntenek.

A Tanács és a Parlament elismeri továbbá, hogy fontos ösztönözni az innovációt a víz-újrafelhasználás területén, ugyanakkor el kell kerülni a verseny torzulását. Mindezek miatt a Tanács első olvasatban elfogadott álláspontja 2. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a kutatási és kísérleti projektek esetében bizonyos feltételek mellett nem kötelező a rendelet alkalmazása.

Végezetül, a 2. cikk (4) bekezdése rámutat arra, hogy a víz-újrafelhasználásról szóló rendelet alkalmazása nem érinti az élelmiszer-higiéniára vonatkozó, a 852/2004/EK rendeletben foglalt jogalkotási keretet.

A 2. cikk ugyanakkor figyelembe veszi a többsorompós megközelítést, amikor kimondja, hogy a víz-újrafelhasználásról szóló rendelet nem akadályozza az élelmiszer-vállalkozókat abban, hogy a 852/2004/EK rendeletnek való megfeleléshez szükséges vízminőségre tegyenek szert azáltal, hogy egy későbbi szakaszban több vízkezelési lehetőséget alkalmaznak önmagukban vagy más, vízkezelést nem tartalmazó módszerekkel együtt, vagy hogy egyéb alternatív vízforrást használjanak mezőgazdasági öntözésre. Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy az 5. cikk (4) bekezdésének c) pontja értelmében a víz újrafelhasználására vonatkozó kockázatkezelési tervben azonosítani kell a víz-újrafelhasználási rendszerben fennálló további akadályokat, és meg kell határozni a megfeleléségi pontot követő szakaszra vonatkozó további, a víz-újrafelhasználási rendszer biztonságos működéséhez szükséges követelményeket, ideértve adott esetben az elosztási, tárolási és felhasználási feltételeket is, továbbá azonosítani kell az említett követelmények teljesítéséért felelős fele(ke)t. Az I. melléklet 2.1. pontja is utal az alkalmazandó sorompókra.

Végezetül, az előírásoknak való megfelelés hiánya esetén a vízvisszanyerő létesítmények üzemeltetőinek felelősségét előíró, az Európai Parlament által javasolt módosítás nem került bele a kompromisszumos szövegbe, mivel a felek arra jutottak, hogy az hatályon kívül esik. Ezenfelül a gyakorlatban rendkívül nehéz lenne bizonyítani, hogy a talaj vagy a termények szennyeződését a visszanyert víz okozta.

A víz minőségére és az ellenőrzésre vonatkozó minimumkövetelmények

A víz-újrafelhasználásról szóló rendelet célja az emberi és állati egészség és a környezet védelme azáltal, hogy minimumkövetelményeket határoz meg a visszanyert víz minőségére és a követelményeknek való megfelelés ellenőrzésére vonatkozóan, és ezzel párhuzamosan a kockázatkezelés fő elemeit is harmonizálja.

Ezeket a minimumkövetelményeket a rendelet I., illetve II. melléklete tartalmazza. E mellékletek szakértők, többek között a Közös Kutatóközpont szakértői alapos munkájának eredményeképpen jöttek létre. Figyelembe véve, hogy a szakmai munkának elsőbbséget kell élveznie a politikai megfontolásokkal szemben, a háromoldalú egyeztetések során a Tanács és a Parlament megállapodott arról, hogy a mellékletekben csupán néhány változtatást végeznek, amelyeket ezt követően a Közös Kutatóközpont megerősített. Mindemellett az egyértelműség kedvéért az I. melléklet 1. táblázata a következő lábjegyzettel egészült ki: „Ha az azonos típusú öntözött növény az 1. táblázat több kategóriájába is tartozik, a legszigorúbb kategória követelményeit kell alkalmazni.” A Tanács és a Parlament megegyezett továbbá egy hitelesítő ellenőrzésre vonatkozó rendelkezésről. Ez a rendelkezés előírja, hogy hitelesítő ellenőrzést kell végezni minden esetben a berendezések korszerűsítése, illetve új berendezések és eljárások bevezetése esetén. További előírás, hogy a hitelesítő ellenőrzést csak a visszanyert víz minőségére vonatkozó legszigorúbb osztály tekintetében kell elvégezni.

Ezenfelül a Bizottság felhatalmazást kap arra, hogy felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat fogadjon el egyrészről a kockázatkezelés kulcsfontosságú elemeinek a tudományos és műszaki fejlődéshez való hozzáigazítása érdekében (5. cikk, (5) bekezdés, első albekezdés), másrészről pedig a rendeletnek a kockázatkezelésre vonatkozó műszaki előírásokkal való kiegészítése céljából (5. cikk, (5) bekezdés, második albekezdés); ez biztosítja, hogy a rendelet folyamatosan naprakész legyen. A 11. cikk (5) bekezdése továbbá úgy rendelkezik, hogy a Bizottságnak a tagállamokkal folytatott konzultációt követően iránymutatásokat kell kidolgoznia a rendelet gyakorlati alkalmazásának elősegítése érdekében. A Bizottságnak a rendelet hatálybalépése után két éven belül be kell nyújtania ezeket az iránymutatásokat. A harmonizációt segíti elő a 6. cikk (5) bekezdése is, amely úgy rendelkezik, hogy az illetékes hatóságoknak 12 hónapon belül tájékoztatniuk kell a kérelmezőt a kérelemre vonatkozó döntés várható időpontjáról. Végezetül, a 15. cikk alapján a mezőgazdasági célú víz-újrafelhasználást alkalmazó tagállamoknak meg kell állapítaniuk a rendelet megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és meg kell hozniuk minden szükséges intézkedést ezek végrehajtására. A tagállamoknak a rendelet hatálybalépését követő négy éven belül tájékoztatniuk kell a Bizottságot ezekről a szabályokról és intézkedésekről, majd az azokat érintő minden későbbi módosításról.

A Tanács első olvasatbeli álláspontja a mikroszennyező anyagokra és a mikroműanyagokra vonatkozóan nem határoz meg minimumkövetelményeket. A II. melléklet B. része 6. pontjának e) alpontja ugyanakkor kimondja, hogy a mikroszennyező anyagok és a mikroműanyagok a vízminőség tekintetében olyan újonnan megjelenő, aggodalomra okot adó anyagoknak minősülnek, amelyekre a kockázatértékelés során kiemelt figyelmet kell fordítani. Emellett a 12. cikk (2) bekezdésének d) pontja olyan tényezőként említi az újonnan megjelenő, aggodalomra okot adó anyagokat, amelyekre a Bizottságnak az értékelésben különös figyelmet kell fordítania. Mindezt figyelembe véve a Bizottság jelezte, hogy kész nyilatkozatot tenni arra vonatkozóan, hogy mivel a mikroszennyező anyagok és a mikroműanyagok olyan általános problémát jelentenek, amely nem korlátozódik a visszanyert vízre, további munkát fog folytatni e fontos kérdéssel kapcsolatban.

Az uniós víz-újrafelhasználási rendszerek közötti különbségek figyelembevételének lehetősége

A „célnek megfelelő” megközelítéssel összhangban a Tanács első olvasatbeli álláspontjában foglalt kompromisszum rugalmasságot nyújt a mezőgazdasági öntözés céljára víz-újrafelhasználást alkalmazó tagállamok számára a víz-újrafelhasználási rendszereik szervezéséhez. Ezzel egyidejűleg a kompromisszum kellő mértékben biztosítja az állati és az emberi egészség, valamint a környezet védelmét is. Az 5. cikk (Kockázatkezelés) és a 6. cikk (A visszanyert vízzel kapcsolatos engedélyre vonatkozó követelmények) az illetékes hatóság, a végfelhasználó és a felelős fél fogalmának a 3. cikkben szereplő meghatározásaival együtt mozgásteret hagy a tagállamoknak abban, hogy miként osztják meg a feladatokat a víz-újrafelhasználási rendszer különböző szereplői között.

Mindemellett a helyi körülményekhez való szükséges alkalmazkodás lehetőségének biztosítása érdekében a 3. cikk 11. pontja a megfelelőségi pontot azon pontként határozza meg, ahol a vízvisszanyerő létesítmény üzemeltetője a visszanyert vizet továbbítja a láncban soron következő szereplőnek, míg a 6. cikk (3) bekezdésének f) pontja értelmében a konkrét megfelelőségi pontot elég az engedélyben meghatározni.

Végezetül, a 7. cikk (3) bekezdése rugalmasságot biztosít, amikor előírja, hogy a tagállami illetékes hatóság felelőssége megállapítani, hogy a víz újrafelhasználására vonatkozó kockázatkezelési tervben meghatározott eljárásokat követően ismét teljesülnek-e a víz-újrafelhasználás feltételei.

Figyelembe véve a Tanács első olvasatbeli álláspontjában a tagállamok és a víz-újrafelhasználás területén tevékenykedő többi szereplő számára biztosított rugalmasságot, a háromoldalú egyeztetések során a társjogalkotók abban állapodtak meg, hogy a rendelet alkalmazását a hatálybalépésének napjától számított három év elteltével kell megkezdeni (16. cikk).

További fontos kérdések

A Tanács első olvasatbeli álláspontja több más olyan fontos kérdést is rendez, amelyekről a Tanács és az Európai Parlament képviselői a háromoldalú egyeztetések során megállapodásra jutottak.

Tájékoztatás és átláthatóság

A víz-újrafelhasználás előmozdítása érdekében a visszanyert vizet mezőgazdasági öntözés céljára felhasználó tagállamoknak általános tájékoztatási és figyelemfelhívó kampányokat kell szervezniük a víz mezőgazdasági öntözési célú újrafelhasználásából eredő víztakarékosság témájában. Az aránytalan terhek elkerülése érdekében a 9. cikk úgy rendelkezik, hogy e kampányokat a tagállamok a víz újrafelhasználásának mértékéhez igazíthatják. Ezenfelül átláthatósági okokból a 10. cikk felsorolja azokat az információkat, amelyeket a víz-újrafelhasználással kapcsolatban a visszanyert vizet használó tagállamoknak online vagy más módon elérhetővé kell tenniük a nyilvánosság számára. Ezeknek az információknak megfelelőnek kell lenniük, és azokat két évente naprakésszé kell tenni. Végezetül, a 11. cikk olyan rendszer létrehozását írja elő, amely tartalmazza a rendelet végrehajtásának ellenőrzésére vonatkozó információkat.

Az igazságszolgáltatáshoz való jog

A Tanács első olvasatbeli álláspontja – az egyszer használatos műanyagokról szóló irányelvhez hasonlóan – az új (39) preambulumbekkezdésben említi az igazságszolgáltatáshoz való jogot. Ezt az indokolja, hogy valamennyi tagállam részes fele a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló ENSZ–EGB-egyezménynek, közismert nevén az Aarhusi Egyezménynek. A víz-újrafelhasználásról szóló rendeletben nem szükséges konkrét kötelezettségeket előírni az igazságszolgáltatáshoz való jogra vonatkozóan, mivel valamennyi uniós tagállam rendelkezik olyan jól működő nemzeti rendszerrel, amely környezetvédelmi ügyekben biztosítja az igazságszolgáltatáshoz való jogot.

Értékelés és felülvizsgálat

A 12. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Bizottságnak a hatálybalépéstől számított 8 éven belül el kell végeznie a rendelet értékelését és felülvizsgálatát. A cikk egyúttal meghatározza azokat az elemeket, amelyekre az értékelésnek alapulnia kell. Az értékelés részeként a Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy megvalósítható-e a rendelet hatályának a további felhasználási célokra szánt visszanyert vízre történő kiterjesztése, ideértve az ipari célokra történő újrafelhasználást is. Meg kell továbbá vizsgálnia, hogy a rendelet követelményei kiterjeszthetők-e a kezelt szennyvíz közvetett felhasználására.

IV. ÖSSZEGZÉS

A Tanácsnak a víz-újrafelhasználásról szóló rendeletről első olvasatban elfogadott álláspontja teljes mértékben tükrözi a Tanács és az Európai Parlament képviselői közötti nem hivatalos egyeztetések során – a Bizottság közreműködésével – kialakított kompromisszum tartalmát. A fentiek alapján felkérjük az Állandó Képviselők Bizottságát, hogy javasolja a Tanácsnak, hogy:

- hagyja jóvá ezt a Tanács első olvasatbeli álláspontjára vonatkozó indokolást, és
- továbbítsa e tanácsi indokolást az Európai Parlamentnek.

Miután az Európai Parlament elfogadta saját, a tanácsi álláspontot módosítás nélkül jóváhagyó második olvasatbeli álláspontját, a víz-újrafelhasználásról szóló rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő 20. napon hatályba lép.
